

Mystics (dos volums), que havien d'ésser completats amb una bibliografia exhaustiva, igual que feia per al romanticisme, i que també ha restat sense publicar.

L'obra dels darrers anys del professor Peers fou consagrada a la versió de les obres completes de sant Joan de la Creu (1934-35, tres volums), de les de santa Teresa (1945, tres volums), de les poesies de sant Joan de la Creu (1947) i de les cartes de santa Teresa (1950, dos volums). No puc judicar aquestes versions, però la crítica anglesa, reticent amb altres obres d'A. Peers, les acollí amb gran elogi. El 1951 publicà un llibre de vulgarització sobre *The Mystics of Spain*, amb fragments escollits de les seves obres, que comença amb el nostre Ramon Llull, que avui, gràcies a l'obra de l'amic recordat, és estimat i llegit a Anglaterra tant com a Catalunya.

D'aquestes obres sobre el misticisme espanyol s'ha publicat en castellà el *Retrato de Santa Teresa*, (1948, pel C.S.I.C.) i un resum d'articles titulat *El misticismo español a la «Colección Austral»* (1947).

Cal assenyalar, encara, l'antologia crítica de la poesia castellana publicada el 1948, que només conec per referències, i els altres llibres sobre la història contemporània espanyola que no he pogut llegir, com *The Spanish Tragedy* (1936) que és a la Biblioteca de Catalunya, *Spain, the Church and the Orders* (1939), *The Spanish Dilemma* (1940) i *Spain in Eclipse* (1943).

Com veiem, la vida d'Allison Peers ha estat d'intensíssim treball, perquè cal tenir en compte la dedicació intensa a la seva càtedra, els cursos a l'estranger que dirigia i les moltes conferències que donà a Espanya i a Amèrica. Entre les primeres, som molts els qui encara recordem la que donà sobre Ramon Llull a la nostra Universitat l'any 1933, en la celebració del setè centenari de la naixença del Mestre, davant un públic fervorós i nombrosíssim.

I no he dit res dels seus articles a les revistes, i en especial dels apareguts al «Bulletin of Spanish Studies», fundat per ell i al qual ja m'he referit, ni de diverses edicions de clàssics espanyols, en especial de Cervantes, per a ús dels estudiants.

Em dol haver hagut d'improvisar aquestes ratlles de record a E. Allison Peers. Com a home, era una barreja estranya de cordialitats i petites i avars exigències, i això el perjudicava a primera vista. Calien molts anys de tracte per a captar com eren de sinceres les seves afeccions i fermes els criteris en què recolzava els seus judicis.

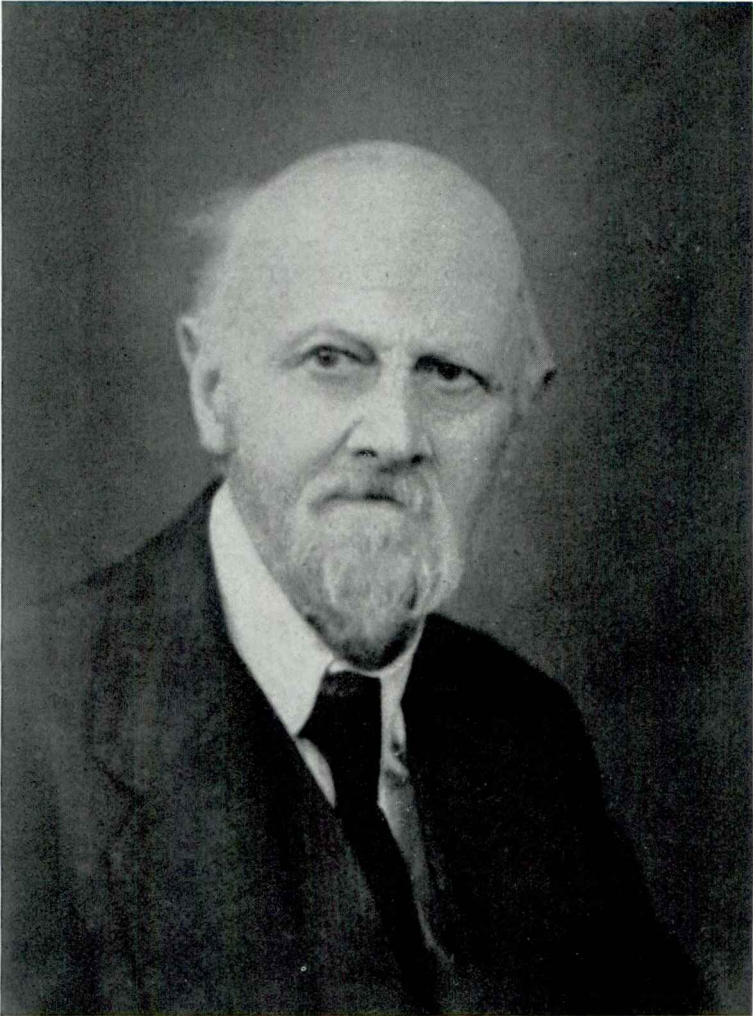
En el fons, i ningú no ho hauria dit, devia ésser un sentimental. Per això s'engrescà amb la mística espanyola i restava fred davant els esquemes teològics i anti-reformistes dels *autos* de Calderón.

JORDI RUBIÓ

ALFRED JEANROY

* 1859 - † 1953

El 13 de març de 1953 morí a Sant Joan de l'Union, prop Castelmaurou (Haute Garonne), a l'avançada edat de noranta-quatre anys, el gran romanista francès Alfred Jeanroy. Havia nascut a Manciennes (Meuse) el 8 de juliol de 1859, i el 1878 ingressà a l'École Normale Supérieure. Els anys de la seva

A. Jeanry

formació a la capital de França assistí als cursos de Gaston Paris, de l'escola del qual fou un dels més il·lustres representants.

Jeanroy es dedicà a l'ensenyament superior des del 1889. Aquest any fou nomenat professor de la Facultat de Lletres de Poitiers, i al cap de poc passà a la de Tolosa de Llenguadoc, on romangué prop de vint anys. El 1909 fou nomenat professor de la Universitat de París, i, també per aquells anys, director d'estudis de l'École Pratique des Hautes Études, els quals càrrecs exercí fins al moment de la seva jubilació, que tingué lloc el 1934. Des del 1922 era membre de l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres.

Bé que originari de la França del nord, Jeanroy se sentí fortament lligat a les terres meridionals. Havent fixat ja definitivament la seva residència a París, fou un dels elements més actius i el president del consell de redacció dels «Annales du Midi», publicació consagrada especialment a la literatura i a la història occitanes. Havia col·laborat també a la «Revue des Pyrénées», i a la «Revue des Langues Romanes», de Montpellier. Quan fou jubilat de l'ensenyament, Jeanroy tornà a les seves estimades terres del *Midi*, on s'escolaren els darrers anys de la seva llarga i ben aprofitada vellesa.

La producció d'Alfred Jeanroy no fou precoç, però tingué el mèrit de començar amb una obra que amb tota justícia ha esdevingut famosa. El núm. 1 de la bibliografia que precedeix els «Mélanges de Linguistique et de Littérature» que li foren oferts pels seus deixebles i amics el 1928, correspon a *Les origines de la poésie lyrique en France au Moyen Age*, apareguda en primera edició el 1889. Després se n'han fetes dues altres edicions, el 1904 i el 1925, en les quals han estat afegides en apèndix dades bibliogràfiques complementàries i ha estat donada notícia de teories aparegudes posteriorment. Jeanroy, però, es mantingué fidel als seus punts de vista del principi, i només donà compte de teories que se'n separaven, a títol d'informació. L'any següent d'aquesta obra magna publicà la seva tesi doctoral, que encara fou en llatí i es titulava *De nostratibus medii aevi poetis qui primum lyrica Aquitaniae carmina imitati sint*.

En *Les origines de la poésie lyrique en France* Jeanroy endevinà, a través dels refranys de la poesia cortesa, que existien temes lírics diferents dels habituals dels trovèrers, i per un escrupolós i molt sagaç estudi comparatiu de la poesia de França amb la d'altres països, i amb els exemples més vells que ens proporcionen la poesia popular o les seves imitacions, arribà a poder afirmar l'existència d'una poesia més antiga que la conservada, que ens ha arribat parcialment en els refranys, i es pot rastrejar en la poesia culta de diversos països. És molt remarcable que Jeanroy arribés a la conclusió que aquesta vella poesia era posada en boca de dones i que els temes recordaven els de certes poesies populars i de les *cantigas de amigo* parallelístiques portugueses. I és més interessant tot això, perquè en arribar-se a interpretar recentment refranys aljamiats conservats per poetes rabínics espanyols, alguns dels quals són sens cap dubte del segle XI i anteriors a les manifestacions líriques més antigues de cap altre país romànic, ens hem trobat en presència d'una poesia romànica tradicional molt antiga, també posada en boca de donzelles enamorades, servint-se de temes semblants als que Jeanroy cregué propis de la primitiva poesia lírica francesa per ell reconstruïda. Segurament que hi ha moltes coses

de detall en *Les origines de la poésie lyrique en France*, que — com fa observar el seu autor en el pròleg de la segona edició — caldria rectificar, però actualment ja ningú no pot negar l'existència d'una poesia lírica medieval, diferent de la cortesa, probablement més antiga que aquesta, la qual ha viscut tradicionalment fins a temps relativament tardans, i encara no està totalment extingida en les poesies populars. Jeanroy fou un dels primers, si no el primer, que determinà el caràcter d'aquesta poesia, i ho féu amb cop d'ull molt segur.

La seva obra posterior versa gairebé tota sobre literatura francesa o provençal medievals, especialment sobre poesia lírica i teatre. Jeanroy és autor de la *Bibliographie sommaire des chansonniers provençaux* (1916) i de la *Bibliographie sommaire des chansonniers français* (1918) que han esdevingut clàssiques. Publicà i comentà nombrosos reculls de poesia francesa, entre altres les obres inèdites del manuscrit de Mòdena («Revue des Langues Romanes», XXXIX, 1896), *Refrains inédits du XIIIe siècle* («Revue des Langues Romanes», XLV, 1902), *Le Chansonnier de l'Arsenal: trouvères du XIIe-XIIIe siècle* (1909), cançons inèdites del ms. fr. 1591 de la Bibliothèque Nationale (en col·laboració amb A. Långfors) («Romania», XLIV, 1915-17) i del ms. 24466 («Romania», XLV, 1918-19), *Chansons satiriques et bachiques du XIIIe siècle* (també en col·laboració amb A. Långfors) (1921), etc. També és autor de *Deux manuscrits de François Villon avec une notice sur les manuscrits du poète* (1922), etc.

No cal elogiar l'obra de Jeanroy sobre literatura provençal, perquè és universalment estimada. Se li deuen edicions de Guillem IX, comte de Poitiers («Annales du Midi», XVII, 1905), Gavaldà («Romania», XXXIV, 1905), Huc de Sant Circ (1913, en col·laboració amb Salverda de Grave), Bertran Carbonel («Annales du Midi», XXV, 1913), Jaufré Rudel (1915), Cercamon (1922), i reculls com les Joies del Gai Saber (1914), *Jongleurs et troubadours gascons* (1923), etc. En el volum XXXVIII de l'*Histoire littéraire de la France* publicà una excel·lent monografia sobre l'escola poètica de Tolosa. Per la relació que tenen amb Catalunya, fem esment especial de la seva edició de vuit cançons de Berenguer de Palol, amb la col·laboració musical de Pierre Aubry, a l'«Anuari» de l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS del 1908; l'estudi i edició de *Les «coblas» provençales relatives a la «croisade» aragonaise de 1285* — o sigui la tensó entre el rei Pere el Gran i Pere Salvatge amb motiu de la guerra i invasió de Catalunya pels francesos —, dins l'«Homenaje a Menéndez Pidal», III (1925), i *Poésies provençales inédites du XIVe siècle d'après le manuscrit de Barcelone* («Annales du Midi», LII, 1940) — edició de disset obres del Cançoner Gil (ms. 146 de la Biblioteca de Catalunya), entre les quals n'hi ha algunes d'autor català.

Els estudis de Jeanroy sobre la poesia provençal tingueren brillant acompliment amb la publicació de *La poésie lyrique des troubadours* (1934), en dos gruixuts volums. Reproduïm llurs subtítols, que en certa manera donen un sumari molt esquematitzat del contingut: «I. Histoire externe. Diffusion à l'étranger. Liste des troubadours classés par régions. Notices bio-bibliographiques. — II. Histoire interne. Les genres: leur évolution et leurs plus notables représentants». Alguns capítols d'aquesta obra foren publicats separatament abans d'aparèixer en volum.

La poésie lyrique des troubadours és el fruit de tota una vida d'estudi sobre

aquest tema. La claredat, la bellesa d'exposició, l'exactitud i un finíssim sentit crític caracteritzen aquesta obra exemplar, síntesi perfecta i harmònica, escrita sense ditirambe per als autors o les obres que estudia, sense enfarfec, sense petulància de científic, però resultat d'una ciència real i de llargues anyades d'estudi rigorós i metòdic. Pel meu gust la cosa més admirable del llibre és l'estructuració que fa de la poesia provençal, a través dels diversos gèneres i de les diverses escoles. Els corrents que animaren aquesta poesia són posats en evidència per un gran mestre de la crítica.

Ultra els treballs sobre lírica trobadoresca, Jeanfoy consagrà part important de la seva activitat a l'estudi del teatre medieval, tant en la llengua d'oc com en la d'oïl. Vegeu-ne ací els principals títols: *Mystères provençaux* (1898); *L'Ascension, mystère provençal du XVe siècle* (1898); *Observations sur le théâtre méridional du XVe siècle* (1894); *Le Mystère de la Passion en France* (1906); *Le théâtre religieux en France du XIe au XIIIe siècle* (1924); *Jean Bodel, trouvère artésien du XIIIe siècle: Le Jeu de Saint Nicolas* (1925); *Le Jeu de Sainte Agnès: Drame provençal du XIVe siècle* (1931), etc.

Sobre llengua cal esmentar els estudis sobre el mot *felibre* («Romania», XXIII, 1894), sobre els derivats de *VIMEN* en provençal i en francès («Annales du Midi», VII, 1895) i sobre el provençal *rai* («Annales du Midi», XIII, 1901).

No donaríem idea del conjunt de la personalitat literària de Jeanroy, si no fèiem esment del seu llibre *Giosuè Carducci, l'homme et le poète* (1911), i l'estudi *Carducci et la Renaissance italienne* («Bulletin Italien», XII, 1912).

Jeanroy fou home molt circumspecte davant les noves teories que sobre importants problemes de les literatures romàniques aparegueren en el seu temps. Davant les grans revisions bédierianes sobre els orígens dels gèneres i la crítica textual es mantingué en una prudent cautela. Per això se'l pot considerar com un dels més eminents representants de l'escola tradicional francesa, des de Gaston Paris ençà. Les millors qualitats de l'escola — la claredat, la discreció i el bon gust — resplendeixen en l'obra de Jeanroy.

Aquestes qualitats foren ajudades per uns trets de caràcter molt sobresortints. Jeanroy fou home molt sagaç, de gran vivacitat d'esperit i de gust molt fi, les quals coses posà a prova en les seves edicions i estudis. Personalment fou un home cordial i obert, de col·loqui animat i pintoresc. El seu aspecte exterior recordava bastant la bohèmia vuitcentista, bé que feia vida metòdica. Tingué molt bones amistats a Catalunya, i ell es complaïa a recordar-les. A l'INSTITUT, ultra la col·laboració a l'«Anuari» ja esmentada, prengué part en un curs d'alts estudis i intercanvi el 1923. L'INSTITUT demostrà l'estima en què el tenia, nomenant-lo membre corresponent de la Secció Filològica l'any 1945.

PERE BOHIGAS

FRANCESC DE P. MIRABENT I VILAPLANA

* 1888 - † 1952

Francesc de P. Mirabent i Vilaplana, nat a Barcelona el 21 de novembre de 1888 i mort el 5 de maig de 1952, encarnava un tipus humà infreqüent al nostre país. Dedicat als negocis i alhora home de món, menà també una intensa vida